Lietas Nr. C12110313
Lietas arhīva Nr. C-0209-14/11

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2014.gada 20.jūnijā

Daugavpilī

Daugavpils tiesas tiesnese V.Lāčplēse

ar sekretāri B.Melderi

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu **/pers. A/** prasībā pret **/pers. B/** par rokasnaudas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un rokasnaudas piedziņu.

Aprakstošā daļa

/pers. A/ vērsās tiesā ar prasību pret /pers. B/, norādot, ka 2012.gada maijā interneta vietnē SS.lv viņš izlasījis sludinājumu par to, ka tiek pārdots vienistabas dzīvoklis, un sazinājies pa sludinājumā norādīto telefona numuru ar pārdevēju, kurš uzdevis sevi par dzīvokļa /adrese A/, īpašnieku. Pēc dzīvokļa apskates prasītājs izteicis piekrišanu to iegādāties, un 2012.gada 2.maijā starp viņu kā rokas naudas devēju un atbildētāju kā rokas naudas ņēmēju notikusi vienošanās par darījuma būtiskām sastāvdaļām un noslēgts rokasnaudas līgums. Saskaņā ar šo līgumu atbildētājs apņēmās pārdot prasītājam minēto dzīvokli līdz 2012.gada 1.jūlijam par pirkuma maksu 3 000 Ls. Parakstot līgumu, prasītājs samaksājis atbildētājam rokasnaudu 500 Ls kā nodrošinājumu dzīvokļa pārdošanas darījumam. Saskaņā ar līgumu, samaksātā rokasnauda iekļaujama pirkuma cenā. Taču 2012.gada 1.jūlijā, kad prasītājs griezies pie atbildētāja un pieprasījis noslēgt dzīvokļa pirkuma līgumu, atbildētājs atteicies to darīt, motivējot ar to, ka pirkuma maksa par dzīvokli palielinājusies līdz 3 500 Ls, pie tam atteicies atmaksāt prasītājam samaksāto rokasnaudu 500 Ls apmērā.

Ar nolūku celt pretenziju pret atbildētāju sakarā ar līguma nosacījumu neievērošanu prasītājs izprasījis informāciju no Daugavpils zemesgrāmatu nodaļas, un saņēmis no zemesgrāmatas informāciju, ka atbildētājs nav strīdus dzīvokļa īpašnieks, bet tā ir cita persona, turklāt 2012.gada 13.jūlijā zemesgrāmatā iesniegts jauns nostiprinājuma lūgums. 2012.gada 16.septembrī zemesgrāmatā reģistrēts jauns dzīvokļa īpašnieks – /pers. C/. Kā redzams no ierakstiem zemesgrāmatas nodalījumā, atbildētājs nav strīdus dzīvokļa īpašnieks un arī nav pierādījis, ka viņš būtu dzīvokļa īpašnieka pilnvarota persona.

Prasītājs norādījis uz Civillikuma 1404. un 1405.pantu un secinājis, ka darījumos ar strīdus dzīvokļa īpašumu atbildētājam trūkst tiesību spējas, jo viņš nav tā īpašnieks vai īpašnieka pilnvarota persona, līdz ar to 2012.gada 2.maijā starp prasītāju un atbildētāju noslēgtais darījums – rokasnaudas līgums - nav spēkā.

Taču, noslēdzot rokasnaudas līgumu, atbildētājam tika samaksāta rokas nauda 500 Ls. Prasītāja ieskatā, noslēdzot līgumu un saņemot rokasnaudu, atbildētājs rīkojies negodprātīgi, un viņa rīcība vērtējama kā neatļauta darbība.

Prasītājs, atsaucoties uz Civillikuma 1518. un 1635.pantu, uzskata, ka atbildētāja neatļautas darbības rezultātā viņam nodarīti zaudējumi samaksātās rokasnaudas, t.i., 500 Ls apmērā. Bez tam prasītājs uzskata, ka atbildētājam ir jāmaksā likumiskie procenti par svešu naudu, ko prasītājs aprēķinājis 22,50 Ls apmērā, rēķinot procentus 6% gadā no rokasnaudas summas 500 Ls par laiku no 2012.gada 2.maija līdz 2.februārim.

Saskaņā ar līguma 3.2.punktu, puses vienojušās par strīdu izskatīšanu šķīrējtiesā „Arbitrum Liberum", un prasītājs vērsies šai šķīrējtiesā ar mērķi aizstāvēt savas tiesības un intereses, taču uzzinājis, ka šī šķīrējtiesa ir izbeigusi savu darbību, 2012.gada 21.decembrī Uzņēmumu reģistrā pieņemts attiecīgs lēmums, tādēļ nav iespējams ierosināt šķīrējtiesas procesu un izskatīt tajā prasību pret atbildētāju. Līdz ar to prasītājam bija jāvēršas ar prasību valsts tiesā.

Prasītājs lūdza atzīt par spēkā neesošu 2012.gada 2.maijā starp prasītāju un atbildētāju noslēgto rokasnaudas līgumu attiecībā uz dzīvokli Nr.32, kas atrodas /adrese/, un piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam 522,50 Ls, ko veido samaksātā rokasnauda 500 Ls apmērā un procenti 22,50 Ls apmērā par svešas naudas lietošanu par laiku no 2012.gada 2.maija līdz 2013.gada 2.februārim, kā arī atzīt prasītājam tiesības saņemt likumiskos procentus 6% gadā no nesamaksātās galvenā parāda summas par laiku no lietas izskatīšanas dienas līdz sprieduma izpildei.

Prasījums pamatots uz Civillikuma 1770., 1772., 1775., 1779., 1404., 1405., 1518., 1635., 1753., 1756., 1757., 1759., 1765.pantu.

Atbildētājs/pers. B/ ir iesniedzis tiesai rakstveida atsauksmi par prasību, ko atsūtījis pa elektronisko pastu, norādot, ka viņš nav ņēmis naudu no /pers. A/. Ar /pers. A/ ir saticies vienu reizi, /pers. A/ atnācis uz dzīvokli /adrese B/. /pers. B/ pateicis /pers. A/, ka dzīvoklis vēl nepieder mantiniekam un ka brālis atbrauks tikai jūnija beigās un viņš arī lems par tā pārdošanu. /pers. A/ piekrita pagaidīt un piedāvāja noslēgt līgumu, ko atbildētājs parakstījis, bet pateicis, ka līgums neko neatrisinās un ka viņš aprunāsies ar brāli, un tad, ja brālis dos piekrišanu, paņems rokasnaudu. Taču brālis aizbrauca uz nedēļu, un pēc nedēļas sarunā pateica, ka atbrauks un pats pārdos dzīvokli. To atbildētājs paziņojis /pers. A/, bet viņš pateicis, ka esot piemānīts. Atbildētājs pieļauj, ka /pers. A/ kaut ko ir aizmirsis vai pārpratis. Pretenziju pret /pers. A/ atbildētājam nav.

Tiesas sēdē prasītāja pārstāve T.Poņatovska prasību uzturēja pēc prasības pieteikumā norādītajiem motīviem un uz tajā norādītajiem pamatiem. Norādīja, ka atbildētāja paskaidrojumi apstiprina prasītāja norādīto faktu, ka rokasnaudas līgums tika parakstīts. Līguma 1.3.1.punkts apstiprina rokasnaudas saņemšanu. Prasītājs neielūkojās zemesgrāmatā, jo atbildētājs apliecināja, ka ir dzīvokļa īpašnieks, un izturējās ļoti pārliecinoši. Vēlāk atbildētājs paziņoja, ka pirkuma maksa ir palielinājusies, un dzīvokli prasītājam nepārdeva. Atbildētājs nebija pilnvarots īpašnieka vārdā slēgt līgumu par īpašuma atsavināšanu, tātad atbildētājam nebija rīcībspējas, un līdz ar to līgums atzīstams par spēkā neesošu.

Lūdza apmierināt prasību, atzīt rokasnaudas līgumu par spēkā neesošu n piedzīt no atbildētāja nepamatoti samaksāto rokasnaudu un likumiskos procentus.

Atbildētājs tiesas sēdē neieradās, par lietas izskatīšanas laiku un vietu atbildētājam bija savlaicīgi paziņots likumā noteiktā kārtībā, ko apliecina Vācijas kompetentās tiesas paziņojums par Daugavpils tiesas sūtīto dokumentu izsniegšanu saskaņā ar saņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem, proti, ievietojot dokumentus pastkastītē. Tiesā ir saņemta /pers. B/ elektroniska vēstule, kurā viņš norādījis, ka ir saņēmis tiesas pavēsti, kurā aicināts ierasties uz tiesas sēdi, taču viņš atrodas ārpus valsts, tāpēc viņam nav iespējas ierasties uz tiesas sēdi.

Atbildētājs nav lūdzis atlikt lietas izskatīšanu. Ņemot vērā, ka atbildētājs ir iesniedzis tiesai rakstveida paskaidrojumu par prasību, tiesa uzskata, ka lieta izskatāma bez atbildētāja klātbūtnes.

Motīvu daļa

Iepazinusies ar prasības pieteikumu un tiesai iesniegtajiem atbildētāja rakstveida paskaidrojumiem, uzklausījusi prasītāja pārstāves mutiskos paskaidrojumus, novērtējusi tos kopsakarībā ar pārējiem lietā iesniegtajiem pierādījumiem, tiesa secina, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

Tiesai iesniegts 2012.gada 2.maijā starp /pers. B/ kā rokasnaudas ņēmēju un /pers. A/ kā rokasnaudas devēju noslēgts rokasnaudas līgums, saskaņā ar kuru rokasnaudas ņēmējs apņēmās pārdot, bet rokasnaudas devējs – līdz 2012.gada 1.jūlijam nopirkt dzīvokļa īpašumu Nr./adrese/. Atbildētājs nav apstrīdējis šo līgumu, savā rakstveida paskaidrojumā tiesai apstiprinājis, ka viņš ir parakstījis rokasnaudas līgumu. Tiesai nav iesniegti pierādījumi, ka līgums būtu atcelts.

Prasītājs apstrīdējis augstāk minēto rokasnaudas līgumu, pamatojoties uz to, ka atbildētājs nav bijis tiesīgs atsavināt strīdus dzīvokļa īpašumu Nr./adrese/, jo nebija tā īpašnieks un nebija arī īpašnieka pilnvarots rīkoties ar šo nekustamo īpašumu.

Rokasnaudas līgumā 1.1.punktā norādīts, ka rokasnaudas ņēmējam (atbildētājam lietā) pieder dzīvokļa īpašums Nr.32, kas atrodas /adrese/.

Saskaņā ar Civillikuma 927., 1036. un 1037.pantu, tikai īpašniekam ir pilnīgas varas tiesības par lietu, un īpašnieks var atsavināt un atdot citam savu īpašumu, pilnīgi vai pa daļai, vai tikai zināmas īpašumā ietilpstošas tiesības. Savukārt šā likuma 994.panta pirmajā daļā noteikts, ka par nekustama īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemes grāmatās.

Daugavpils zemesgrāmatu nodaļas Daugavpils pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/norakstu (lietas 12.lapa), kas izsniegts 2012.gada 16.jūlijā, un Daugavpils pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/norakstu (lietas 13.lapa), kas izsniegts

2012.gada 19.septembrī, nekustamā īpašuma – dzīvokļa īpašuma Nr.32 un kopīpašuma 4010/206700 domājamo daļu no daudzdzīvokļu mājas un zemes, /adrese/, īpašniece bija /pers. F/, bet no 2012.gada 4.jūlija īpašnieks bija /pers. C/, kuram īpašuma tiesības zemesgrāmatā nostiprinātas, pamatojoties uz mantojuma apliecību par tiesībām uz mantojumu pēc likuma.

No tiesai iesniegtajiem zemesgrāmatas nodalījuma norakstiem redzams, ka atbildētājam ne uz rokasnaudas līguma noslēgšanas brīdi, ne pēc līguma noslēgšanas zemesgrāmatā nav reģistrētas īpašuma tiesības uz augstāk minēto nekustamo īpašumu.

Civillikuma 1410.pants paredz, ka taisīt tiesiskus darījumus var katrs ne vien personīgi, bet arī caur vietniekiem.

Tiesai nav iesniegti arī pierādījumi, ka atbildētājs, noslēdzot rokasnaudas līgumu, atbildētājs būtu rīkojies kā atsavināmā nekustamā īpašuma īpašnieka vietnieks, un uz šādu vietniecību nav norādes arī līgumā. Arī no atbildētāja rakstveida paskaidrojuma izriet, ka viņš parakstījis līgumu, nesaņemot tam piekrišanu no dzīvokļa īpašnieka (mantinieka).

Tādējādi secināms, ka atbildētājs noslēdza rokasnaudas līgumu, nebūdams tiesīgs to darīt, līdz ar to šāds darījums nav spēkā, atbilstoši Civillikuma 1405.pantā noteiktajam, un prasījums par rokasnaudas līguma atzīšanu par spēkā neesošu ir pamatots un apmierināms.

Prasītājs lūdzis arī piedzīt no atbildētāja samaksāto rokasnaudu 500 Ls apmērā, ko prasītājs uzskata par viņam nodarītu zaudējumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1779.pantu, uz kuru pamatota prasība, katram ir pienākums atlīdzināt savu zaudējumu, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis. Savukārt šā likuma 1635.panta pirmā daļa noteic, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatāluta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums, dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Prasītājs norādīja, ka ir samaksājis atbildētājam rokasnaudu 500 Ls apmērā, savukārt atbildētājs savā rakstveida paskaidrojumā norādīja, ka līgumu viņš ir parakstījis, bet prasītājam paziņojis, ka rokasnaudu paņems tad, ja brālis tam piekritīs.

Saskaņā ar Civillikuma 1838.pantu, ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo; pierādīt samaksu var ar visiem atļautiem līdzekļiem, bet sevišķi ar rakstisku apliecinājumu jeb kvīti; samaksas saņēmējs nedrīkst atteikties to izdot. Šā likuma panta trešajā daļā noteikts, ka kvīti var izrakstīt vai nu uz paša parāda akta, ja tāds ir, vai atsevišķi.

Rokasnaudas līguma 1.3.1.punktā noteikts, ka pirkuma maksas daļu 500 Ls apmērā rokasnaudas devējs (prasītājs lietā) apmaksā šī līguma parakstīšanas brīdī, kā rokasnaudu, un parakstot šo līgumu, rokasnaudas ņēmējs (atbildētājs lietā) ar savu parakstu apstiprina, ka šī līguma 1.3.1.punktā minētā summa ir saņemta pilnā apmērā; apmaksa tiek veikta skaidrā naudā. Šāds apliecinājums par naudas saņemšanu, kas ietverts līgumā, nav pretrunā Civillikuma 1838.panta trešās daļas noteikumiem. Atbildētājs bez iebildumiem ir parakstījis rokasnaudas līgumu, tātad ir piekritis līguma saturam Civillikuma 1431.panta izpratnē. No tā tiesa secina, ka atbildētājs, parakstot rokasnaudas līgumu bez atrunas par to, ka nauda nav saņemta, ir piekritis arī līguma 1.3.1.punktā norādītajam, ka rokasnauda saņemta līguma parakstīšanas brīdī, un tas kalpo par pierādījumu tam, ka atbildētājs ir saņēmis naudu.

Tā kā atbildētājs, bez tiesiska pamata noslēdzot ar prasītāju rokasnaudas līgumu par viņam nepiederoša īpašuma atsavināšanu un saņemot no prasītāja rokasnaudu kā galīgu noslēgta līguma pierādījumu un tā izpildījuma nodrošinājumu (Civillikuma 1725.pants), ir rīkojies prettiesiski, tad atbildētājam ir pienākums atlīdzināt prasītājam nodarīto zaudējumu nepamatoti samaksātās rokasnaudas apmērā, t.i., 500 Ls apmērā.

Tādējādi arī prasījums par zaudējumu piedziņu ir pamatots un apmierināms, un no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama zaudējumu summa 500 Ls jeb 711,44 EUR apmērā (konvertējot valūtu atbilstoši *Euro* ieviešanas likuma 3.panta trešās daļas un 4.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajam).

Prasītājs lūdzis piedzīt no atbildētāja arī procentus par svešas naudas lietošanu 22,50 Ls apmērā, ko aprēķinājis par laiku no 2012.gada 2.maija līdz 2013.gada 2.februārim.

Saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu, ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai samaksas kavējumu. Atbildētājs ir lietojis viņam samaksāto rokasnaudu no dienas, kad tā viņam ir samaksāta, t.i., no rokasnaudas līguma parakstīšanas dienas, tādēļ viņam ir pienākums maksāt procentus par šīs naudas summas lietošanu. Līgumā nav noteikts procentu maksāšanas pienākums un procentu apmērs, un tiesai nav iesniegta atsevišķa vienošanās starp pusēm par procentu apmēru, tādēļ tiesa atzīst, ka prasītājs ir tiesīgs prasīt no atbildētāja kapitāla lietošanas procentus saskaņā ar likumu, proti, pamatojoties uz Civillikuma 1759.panta 2.punktu un šā likuma 1765.pantā noteiktajā apmērā. Procentu aprēķins atbilst likumā noteiktajam. Atbildētājs nav apstrīdējis savu pienākumu maksāt likumiskos procentus par kapitāla lietošanu, ne arī šo procentu aprēķinu. Tādēļ tiesa atzīst, ka no atbildētāja prasītāja labā piedzenami arī likumiskie procenti 22,50 Ls jeb 32,01 EUR apmērā par prasītāja norādīto laika posmu no 2012.gada 2.maija līdz 2013.gada 2.februārim.

Prasītājs lūdza arī atzīt viņam tiesības saņemt likumiskos procentus – 6% gadā no nesamaksātās galvenā parāda summas par laiku no lietas izskatīšanas dienas līdz sprieduma izpildei. Šāds prasījums atbilst Civillikuma 1753.panta, 1759.panta 1.punkta un 1765.panta pirmās daļas noteikumiem, tādēļ tas apmierināms un prasītājam atzīstamas tiesības saņemt likumiskos nokavējuma procentus 6% gadā no nesamaksātās parāda summas (piedzītās zaudējumu summas) par laiku no sprieduma taisīšanas dienas līdz tā izpildei (izsoles dienai).

Bez tam saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikto, no atbildētāja prasītāja labā piedzenami arī prasītāja samaksātie tiesas izdevumi: valsts nodeva 153,38 Ls jeb 218,24 apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5 Ls jeb 7,11 EUR apmērā, pavisam 158,38 Ls jeb 225,35 EUR.

Kopējā ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu summa ir 29,10 EUR, tādēļ prasītāja nesamaksātā tiesas izdevumu daļa 21,99 EUR apmērā no atbildētāja piedzenama valsts ienākumos, atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajā daļā noteiktajam.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 3., 5., 8.-15., 92., 93., 97., 189.-195.pantu, 41.panta pirmo daļu, 42.panta pirmo daļu, 204.[1]pantu, tiesa

nosprieda:

/pers. A/ prasību **apmierināt**.

Atzīt par spēkā neesošu rokasnaudas līgumu, kas noslēgts 2012.gada 2.maijā starp /pers. B/, personas kods /personas kods/, un /pers. A/, personas kods /personas kods/.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, zaudējumus 500 Ls (pieci simti latu) jeb 711,44 EUR (septiņi simti vienpadsmit *euro* 44 centi), likumiskos procentus 22,50 Ls (divdesmit divi lati 50 centi) jeb 32,01 EUR (trīsdesmit divi *euro* 1 cents) apmērā par laiku no 2012.gada 2.maija līdz 2013.gada 2.februārim un tiesas izdevumus 158,38 Ls (viens simts piecdesmit astoņi lati 38 santīmi) jeb 225,35 EUR (divi simti divdesmit pieci *euro* 35 centi) apmērā, pavisam 680,88 Ls (seši simti astoņdesmit lati 88 santīmi) jeb 968,80 (deviņi simti sešdesmit astoņi *euro* 80 centi).

Atzīt /pers.A/, personas kods /personas kods/, tiesības saņemt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, likumiskos procentus 6% (seši procenti) gadā no nesamaksātās zaudējumu summas par laiku no 2014.gada 10.jūnija līdz sprieduma izpildei.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 21,99 EUR (divdesmit viens *euro* 99 centi) apmērā, ieskaitot tos Tiesu administrācijas, NMR 90001672316, kontā Valsts kasē, konts LV51TREL2190458019000, BIC kods TRELLV22, norādot iemaksas mērķi: 21499 - ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Latgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas. Apelācijas sūdzība iesniedzama Daugavpils tiesā.

Pilna sprieduma sastādīšanas datums 2014.gada 4.jūlijs.

Tiesnese /paraksts/